

Welcome in Písečné • Nové Sady • Chvaletín • Marketa • Modletice • Slavětín • Václavov

A borderland village of **Písečné** (*German name Piesling*) and its administrative units are found in district of **Jindřichův Hradec** in **South Bohemia** grossly on the southwestern edge of the greater **Bohemia Moravian Highlands** close to border with **Waldviertel** in Lower Austria (**Niederösterreich**). Familiar name for the surrounding landscape is the *Czech Canada*. Geomorphologically B.M. Highlands subdivided, its the southern part **Křižanovská vrchovina** includes smaller **Brtnická vrchovina** (*Brtnice highlands*) where Písečné is situated.

First written mention of **Písečné** ("*Sandywille*") on the **Moravian Thaya** is recorded in the 1348. The **landmark** - originally Gothic fort was rebuilt in Renaissance style. It was renovated in the Baroque style in the 18th century into the four-winged **manor-house** with two dominant **corner towers** as we can see them today. Interesting among others in Písečné to see is a preserved folk house in the **Speicher** style.

Nové Sady (*New Orchards in Eng*) found 0,6 mile northeast of Písečné is situated at an altitude of 1548 ft. on the hill above the left riverbank of **Moravian Thaya**.

Acc. to sources, Nové Sady was in the old times called **Nová Ves** (*New Village*), Novosady, **Neustift** in German, likewise Nebschtych and Nemschtech. The earliest mention of Nove Sady is in the Land registry for Real Estates dated 1349. The property belonged to margraviate. New Village became a fief of a feudal family Krokvicar in 1405 who signed themselves as **Jan and Petr Krokvicarove from Nova Ves**. The Krokvicars possessed Nova Ves for many years. In 1609 **Hanus Ludvik Krokvicar** purchased the village back to his family from **Hans Wolfhart Strein of Schwarzenau-Hartenstein and Uhercice** thereby becoming a part of the Písečné estates.

Evils of Thirty Year's War fell on the region without exception as recorded by scribes of Slavonice. In 1645 settlers borrowed the sum of 45 golden coins from the Church to meet the terms by Swedes and they still owed the church the sum in 1673. Tithes had been due to a **vicarage** in Nove Sady and Písečné. The nearest market were held on Mondays in **Slavonice**.

Chronicle mentions a teacher in the local school being an organist. Originally wooden structure of the school was destroyed in severe storm in 1702. The most of the village settlements burnt down to ashes in 1827.

The landmark is a parish **church of St. Ulrich**. A turret of the church next to a spire are visible from Písečné. The originally Gothic building was rebuilt in Renaissance style in 1600 and Baroque in 1735. The vicinity holds the polygonal Renaissance **belfry tower** built around 1600 and an Empire style **Tomb of the Collalto family** with inscription SEPULCHRUM COLLALTORUM dated to 1824.

A classical **clergyman's house** is from the 1st half of the 19th century. The square of the village adorn a **statue of St. John of Nepomuk** from 1757 and a small chapel.

The small village contained 19 houses before the Thirty Year's War. German-language population dominated before 1945. According to a Moravian Homeland Study (2005 edition), 139 inhabitants lived in 35 households in 28 houses in Nove Sady in the year 1843. In 1921 Nove Sady had 171 inhabitants, whom of 43 belonged to Czech nationality, 107 to German, and the rest to others.

Similar ratio was in Písečné, where total of 732 inhabitants dwelled in 1921, whom of 271 reported to Czech nationality, 430 to German, 2 to Jewish and the rest as others.

Ghostly concrete **defense bunkers** as parts of Czechoslovakian border fortifications from years 1935 - 1938 can be seen nearby.

According to Wikipedia, the village Nove Sady was electrified in 1946 when wired to a network ZME Brno.

Previously separate village Nove Sady became a local part of Písečné in 1960.

A Jewish minority lived in Písečné in the 19th century. In the year of 1857, population of 334 Jews peaked in there. The Jewish settlement in Písečné resulted after expulsion of Jews from Lower Austria in 1670. Originally Jewish houses are found in three boroughs. The settlement substantiated now a synagogue (pulled down in 1948) and a **Jewish cemetery** (origin in the 18th century) located on the hill to the south towards **Neu Riegern**. Stone and marble **tombstones** are richly decorated with relieves in shapes of crowns, lions and other prominent ornaments. The oldest thombstone from 1730 belongs to a teacher Bernard Insel.

Vítejte v Písečné a Nových Sadech

Ať Vás odlov *kešky* s názvem **Causa latet, vis est notissima** zabaví a třeba i inspiruje k toulkám zdejší krajem někdy nazývaného *Česká Kanada*. Možná si dáte říct a podniknete odlov na krátké vycházce z **Písečné** v nadmořské výšce 443 m proti proudu po levém břehu **Dyje**, přes náhon po lávce u **jezu**, cestou kolem **výklenkové kapličky** směrem (severovýchodním) na návrší **Nových Sadů** (n. m. v. 472 m), kde projdete kolem **zdi a brány hřbitova** a za **farou** cestou do polí. Osobním automobilem lze přes **Nové Sady** přijet téměř až na místo, *ale jen stěží ujdeme pozornosti místních mudlů*, obzvlášť když se zaparkuje na **dědině**.

Cache je věnovaná **Písečné a okolí, zdejším lidem a historii**. Tudíž neuškodí uvést několik základních údajů a osobních poznatků o tomto kouzelném kraji. Údaje zde jsou extraktem z hlubší studie čerpající z vlastivědných aj. publikovaných zdrojů, informačních tabulí, muzea, webu zmíněných obcí, turisticky apod. zaměřené.

Písečné (německy *Piesling*) je rozlohou nevelká, historií však bohatá obec ležící v místy panenském a přísně chráněném údolí řeky **Moravská Dyje** (německy *Mährische Thaya*). Tato pomezí obec leží v okrese **Jindřichův Hradec** v **Jižních Čechách** v těsné blízkosti státní hranice. U ní, z vrcholu **Za Hřbitovem** (n. m. v. 518 m) je pěkný výhled do zvlněné krajiny a směrem na jih je to už jen kousek cesty od obce **Neu Riegers** na hranici **Waldviertel (Lesní čtvrť)** v **Dolním Rakousku**. Terén směrem na sever od **Písečné** tvoří **Brtnická vrchovina**, která je jihozápadní částí **Křižanovské vrchoviny** (tvořená krystalickými břidlicemi a vyvělinami) jenž je geomorfologickou pod-soustavou jižní části **Vysočiny (Českomoravské vrchoviny)**.

V současnosti má **Písečné** i s administrativními částmi cca. 600 obyvatel. **Obecní úřad** sídlí v hlavní části **zámku** a spravuje přidružené, dříve samostatné obce **Chvaletín, Marketa, Modletice, Nové Sady, Písečné, Slavětín a Václavov**. Výlety po těchto místech mohou ucelit naši představu o rozloze **Píseckého panství**, jak je znázorněno na mapě z 19. století na info tabuli před **portálem u zámku v Písečné**.

V **Písečné** kdysi spolu sousedil **český a německý lid** a po dvě století tu sídlilo také menšinové **židovské etnikum**. Stopy těchto tří kultur zůstaly dochovány v podobě památek, které němě dosvědčují, jak zde kdysi lidé žili. Nermalou vypovídající hodnotu mají historické mapy, obrazy a

fotografie míst, které změnil anebo zavál čas. Ať již tedy půjdete po stopách památek v **Písečné** a budete si prohlížet zdejší dominantu, tj. barokizován **čtyřkřídlý zámek se dvěma nárožními věžemi a s hodinovým ciferníkem na západní věži**; nebo **lidový dům špýcharového typu**; nebo navštívíte rozlehlejší **židovský hřbitov**; nebo na návrší v **Nových Sadech** navštívíte **hřbitov** s dříve farním **kostelem Sv. Oldřicha** s věžičkou a renesančním **náhrobním kamenem** vousatého šlechtice v brnění s erbem tří makovic (Krokvicar ?); renesanční polygonální **věžovou zvonici** z doby kolem r. 1600 a empírovou **hrobkou rodiny Collaltů** s nápisem SEPULCHRUM COLLALTORUM z r. 1824; nebo se jen tak budete procházet mezi domy a vnímat Genius loci; dýchne na Vás nedávná a přece tak nedostižná historie...

Nejstarší stopy pobytu člověka lze datovat do šestého tisíciletí před naším letopočtem do období **neolitu**. Tehdy na katastru Písečné existovalo **sídlíště lidu** s tzv. **lineární keramikou**. Sídlíště úzce souviselo s **polní tratí „Oberluss“**, na níž byly kromě kamenné sekerky nalezeny i zlomky **volutové keramiky** (Nekuda, 2005).

Datum prvního písemného dokladu o obci souvisí se založením zemských desek na území historické Moravy v roce **1348**. Od roku 1434 vlastní Písečné **Petr Krokvicar** a dochází k osvobození z manského závazku. Jméno **Krokvicar** se natrvalo zapsalo do místních názvů, konkrétně dvora **Krokovice** ležící západně od Písečné, **Krok(o)vický potok a Krokovický rybník** ve vzdálenosti cca 0.5 km od dvora.

Krokovice byl nivelační nástroj, který sloužil k vyměřování rybníků.

Na nepřístupném jižním rovinatém břehu rybníka se nachází poměrně zachovalý **val tvrziště** (Roman Řezáč, 2005). První zmínka o tvrzi pochází z roku 1390 a její stavebník není neznám. V okolí tvrze se nachází **zaniklá středověká vesnice**, která se jako zaniklá zmiňuje v roce 1570. Tvrz sloužila ještě poté, co bylo ve druhé polovině 15. století postaveno nové **panské sídlo v Písečné**.

Stavovské povstání a válečné události prvních let **třicetileté války** nastolilo období bolesti, útrap, hubení, vraždění, drancování, pálení a vydírání. Však **Slavoniční** písaři zaznamenali tyto děsné podrobnosti. Velkým utrpením bylo řádění **Švédů roku 1645**. Ale daleko horší bylo to co před nimi a po nich tropila vojska „přátelská“, **Němci, Vlaši, Valoni, Španělé, Chorvaté...** (Vlastivěda moravská - Jan Tiray - okres Slavonický, Brno 1926, 2008). A tak se dne 30. července roku 1619 v Písečné objevil stavovský plukovník Pavel Rožnovský z Křetěnova s oddílem 400 pěších. Roku 1622 táhl přes **Hobzí** do Slavonic španělský jízdní pluk plukovníka Dupina o síle 640 mužů s doprovodem tisíce osob. Přimo v Písečném se v červnu roku 1639 usadily uhersko-chorvatské oddíly tzv. Pálffyho pluku, které se v okolí pohybovaly až do září. Náboženské poměry se po **bitvě na Bílé hoře** zcela změnily. Jak známo, 21 lídrů stavovského povstání bylo popraveno na **Staroměstském náměstí v Praze**, ostatní urození účastníci stavovského odboje byli potrestáni ztrátou statků a vězením. Mnoho lidí odešlo do exilu.

V průběhu 18. století se postupně upevňují majetkové vztahy **statku Písečné**. Jsou částečně dořešeny škody způsobené třicetiletou válkou a začíná nový růst vesnického osídlení. Pokrokem byla cihelna, vápenka a dařilo se obchodu se solí. Na polích se vysévala pšenice, ječmen, hrách a oves. **Zámek v Písečné** byl ohodnocen na 1 200 rýnských (zlatých). Zámek byl původně postaven jako pozdně **gotická sídelní tvrz**, **renesančně** a později **barokně** přestavěná do dnešní podoby. Během archeologických průzkumů v okolí zámku byly nalezeny desítky fragmentů hrnců, džbánů apod. nejstarší datované do druhé poloviny 15. století.

Na pondělní trhy se jezdilo do **Slavonic**. Na počátku 19. století již nedocházelo k velkým proměnám gruntů, zato výrazně narostl počet domkářů, kteří mimo jiné vytvořili samostatnou ulici jižně od zámku. Roku 1820 tak Písečné včetně vrchnostenských budov obsahovalo 87 domů. Roku **1840** zasáhl většinu obce rozsáhlý **požár**.

Samostatnou kapitolou bylo **židovské etnikum v Písečné**. Obecně, příchod židů do **pohraničí Moravy a Bohemie** je dáván do souvislosti s mohutnou migrační vlnou vyvolanou **nařízením císaře Leopolda I. z 23. února 1670 o vypovězení židů z Vídně a Dolních Rakous** (*PhDr. Michal Stehlík, 2008*). Přičemž existence obce židů v Písečné je doložena až po vydání dalšího represivního patentu - tzv. familiantského reskriptu z 25. září 1726 (**dekretu královského tribunálu z 24. října 1726**), jehož účelem bylo omezit počet židovských obyvatel. Záměrem opatření byla také segregace židovských komunit, což dalo vzniknout prakticky samostatným obcím. Existovala tak **křesťanská obec Písečné** a **Písečné-židovská obec** se svoji samosprávou. V roce 1759 je zde již 24 židovských rodin a tento počet se k roku 1782 zvyšuje na 32 rodin. Převážná část zdejších židů pocházela z dolnorakouského **Weitersfeldu**. Židé z tohoto místa se též usadili v **Mikulově** a **Šafově**. Židovské obec měla svoji školu. Roku 1857 počet židů kulminoval počtem **334**. Zrovnoprávnění židů s ostatním obyvatelstvem v monarchii vyvolané buržoazní revolucí v Rakousku v roce 1848 bylo jedním z důsledků zásadních společenských přeměn vedoucí k odlivu židů do velkých měst. Migrační proces se Písečné nevyhnul. V roce 1900 je v křesťanské čtvrti 102 domů s 593 křesťanskými a 13 židovskými obyvateli, židovská čtvrť má 419 domů, ve kterých žije 155 křesťanských a 51 židovských obyvatel. V roce 1921 žilo v **Písečné** celkem 732 obyvatel, z toho 271 se jich hlásilo k české národnosti, 430 k německé, 2 k židovské a zbytek k ostatním. V **Nových Sadech** tehdy žilo 171 obyvatel, z nichž 43 se hlásilo k české národnosti, 107 k německé, a zbytek k ostatním. Konec pro toto etnikum v Písečném přinesl rok 1938. Jako důsledek **mnichovského diktátu** bylo **Německu** postoupeno **české pohraničí**, do kterého patřilo i Písečné. V prvních říjnových dnech 1938 byla obec obsazena a správně přiřčena pod landrát **Waidhofen an der Thaya**. Nový režim židům brzy zrušil jejich náboženské obce. Na židovském hřbitově byly v jihovýchodní části pokáceny novější náhroby. Co následovalo po vzniku **Protektorátu** je zřejmé, ale i tak připomeňme transporty židů do **Terezína** včetně jedinců z Písečné a **holocaust**. Téměř dvousetletá historie přítomnosti židovského etnika v Písečné tak byla definitivně u konce.

O osídlení židů v Písečné svědčí pozůstatky tří židovských lokalit - severojižní jednostranně zastavená ulice na levém břehu Dyje, náměstíčko východně od návsi a dva řádky domů západně od návsi. Součástí osídlení bývala **synagoga** od roku 1768, která byla pro naprostou sešlost budovy zbourána v roce 1948. Rabín Michael Lazar Kohn vykonával svůj úřad dvaapadesát let do roku 1893. **Nejstarší náhrobní kámen na židovském hřbitově** v kopci na jihu Písečné patří učiteli Bernardu Inselovi z roku **1730**. Další nejstarší náhrobní kameny jsou datované 1733 a 1746. Na hřbitově jsou oddělené řady mužských, ženských a dětských hrobů. Některé náhrobní kameny zdobí výrazné **epitafy** ve tvaru koruny, lvů aj. ornamentů.

V průběhu 19. století byla zástavba Písečné rozšířena o továrnu na šněrovačky, palírnu, elektrárnu a další hospodu. Pálenka z místní palírny šla na odbyt převážně v Rakousku.

Elektřina, zavedena roku **1910**, byla vyrobena **generátorem zřízeným v Bílém mlýně** na východním kraji obce. Majetkem obce byla škola, kovárna a obecní dům.

V pohraničí, tedy i v Písečné a okolí se nachází pomyslná šňůra betonových **pevnůstek**. Ty jsou součástí **Československého opevnění** budovaného v letech 1935 - 1938. Snad půl tuctu jich můžeme vidět cestou z Písečné ke kešce v Nových Sadech.

Totalitní režim a jeho **železnou oponu** pak připomíná lanová lávka přes řeku a **pohraniční cesta** na levém břehu Dyje na jih od Písečné a vedoucí poblíž dolního jezu, odkud už je to jen coby kamenem dohodil do Rakouska.

Nové Sady, dříve též **Nová Ves**, nebo **Novosady**, německy **Neustift**, též Nebštych a Nemštech.

O **Nových Sadech** je první zmínka v zemských deskách z roku **1349**. Obec byla původně majetkem **markrabství**. Jako lenní statek připadla rodině **Krokvicarů**, kteří se roku 1405 píší **Jan a Petr Krokvicarové z Nové Vsi**. Krokvicarové vlastnili Nové Sady řadu let. Roku 1609 prodal **Hans Wolfhart Strein ze Schwarzenau-Hartensteinu a na Uherčicích** ves zpět Krokvicarům, respektive **Hanuši Ludvíku Krokvicarovi**. V této době se obec stala **součástí panství Písečné**.

Tricetiletá válka dopadla i na Nové Sady. Roku 1645 si vypůjčili osadníci na uspokojení požadavků Švédů 45 zlatých od kostela a tyto peníze dlužili ještě v roce 1673. V roce 1673 je v písemných pramenech učitelem v **místní škole** zmíněný varhaník. Původně dřevěná budova školy byla zničena při bouři v roce 1702. V roce **1827** lehla při **požáru** popelem většina osady.

Desátky se odváděly místní faře a v Písečné. První zmínka o **kostele v Nových Sadech** pochází až z počátku 16. století, kdy zde působil kněz mistr Jan, rektor jihlavských škol. Po něm je připomínán kněz Pavel roku 1527 a poté nekatolický pastor Pavel Ostermann v roce 1541. Jeho nástupce Jakub Verl obdržel od Jindřicha Bítovského právo odúmrti. Nekatoličtí kněží spravující novosadský kostel v něm působili ještě na začátku 17. století. Roku 1613 se uvádí farář Konrád Höss, po jehož smrti zůstala vdova Anna. Protestanti používali kostel v letech 1540 až 1620, tedy do nástupu pobělohorské rekatolizace. Budova kostela původně v gotickém stylu byla renezančně upravena v roce 1600 a barokně v roce 1735.

Před branou hřbitova je objekt **klasicistní** (bývalé) **fary** z 1. poloviny 19. století. Tato budova posloužila záměru zahraničních filmařů, kteří ji v jistém filmu nechali (jakoby) vyhořet. Náves zdobí **socha sv. Jana Nepomuckého** z r. 1757 a památník. Dle Wikipedie byla ves elektrifikována až v r. 1946 připojením na síť ZME Brno.

Současnost:

Krajinu la nature bez ostnatých drátů a pohraniční stáže a korporacemi nepolíbenou přirozeně láká mnoho lidí. Krajinu křížují značené cyklostezky a je oblíbená pro pěší turistiku. Vede tudy **naučná stezka Písečné – Neu Riegers**. Nedaleko je v romantickém zákoutí v lese nad řekou keška **Die Albrechtskirche**, která je dostupná autem přes obec **Unter Pertholz**, kde se nachází další cache na zajímavém místě **Die Pfarre Niklasberg**... V obci Písečné se nabízí sportovní vyžití na novém multifunkčním hřišti s tenisovým kurtem a metanou. V ohyb řeky pod sportovním areálem spatříme rybáře. V zimě se tam bruslí. Příležitostně tu lze spatřit kajákaře a kanoisty. V minulých letech došlo v obci k větším povodím. Roku 2004 vznikla povodeň, která zatopila domy u Dyje, kvůli nahromadění tajících ledů. V roce 2006 se Krokovickému rybníku protrhla hráz a přílivová vlna napáchala na Krokovickém potoku a zejména ve středu Písečné nemalé škody. Následné úpravy břehů by měly podobným povodním zabránit. Zámek není zařízený na historické prohlídky, ale konají se zde kulturní akce, především pro děti. Nedaleko

Písečné se nachází historické **Slavonice** a **Dačice**, které nabízí širší možnosti kulturního využití.

Na závěr trochu o lidech. Někteří se tu narodili. Jiní tu mají víkendové bydlení. Další sem přesídlili z měst. Potkáte tu pohodové moravany, brňáky, nebo třeba našeptávače psů z nizozemského Brabantu. V nedalekém okolí se usadila skupina Čechoameričanů. **Mše v kostele v Nových Sadech** se koná každou sobotu v 17 hod, viz web farností. Mě osobně do Písečné přivedl můj kamarád z Brna. Nejprve mě vzal k F. do Vratěnína v polovině 90. let, o něco později do Kostelního Vydří, taky Prostředního Vydří k legendárnímu Magorovi soukr a opakovaně na jeho hudební festival, do Slavonic, na tamní věž, taky odlovit kešku u kostela Sv. Vavřince v Dačicích, na relax do lesů, houbaření v podhradí **Landštejna**, atd. Malé upozornění, můžete tu i zabloudit, jak se nám přihodilo při výletu na **poutní Montserrat u Mutišova**.

